

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie ze skargi M. L.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 746/21,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 9 listopada 2023 r.,

1. **stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 746/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
2. **zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu niniejszego postanowienia;**
3. **przyznaje M.L. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) zł.**

UZASADNIENIE

M.L. (dalej: „skarżąca”) pismem datowanym na 20 września 2023 r. wywiodła skargę na przewlekłość postępowania przez Sądem Apelacyjnym w Krakowie, sygn. III AUa 746/21, wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości w sprawie o sygn. III AUA 746/21;

2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie do rozpoznania sprawy w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi;
3. przyznanie sumy pieniężnej zgodnie z zasadami przyjętymi przez Europejski Trybunał Praw Człowieka – sprawa Rutkowski i inni przeciwko Polsce, skargi nr 72287/10, 13927/11 i 46187/11 oraz 591 innych skarg.

W uzasadnieniu wskazano, że postępowanie w sprawie trwa zdecydowanie dłużej, niż jest to konieczne do wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych dla jej rozstrzygnięcia. Podniesiono, że po wniesieniu apelacji przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach, V U 2647/20, sprawa nie została rozpatrzona, a czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji jest niemożliwy do przewidzenia. Skarżąca wskazała także na swój stan zdrowia.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w datowanej na 2 października 2023 r. odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie, a w przypadku jej uznania o przyjęcie niskiej kwoty odszkodowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona przez M. L. z w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”). zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym

lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie definiuje jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za przewlekłość. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Artykuł 2 ust. 2 u.s.p.p. wprost stanowi, iż dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, znaczenie ma łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Należy jednak podkreślić, że do przewlekłości nie dochodzi automatycznie po upływie dwunastomiesięcznego okresu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 maja 2023 r., I NSP 82/23). Choć czas trwania postępowania stanowi niezwykle istotny element oceny czy *ad casum* naruszono prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki to nie stanowi jedynej przesłanki weryfikacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Konieczne jest bowiem odniesienie się do realiów konkretnej sprawy i dokonanie oceny przez pryzmat kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 25 maja 2023 r., I NSP 44/23).

Dokonana na potrzeby niniejszego postępowania analiza akt sprawy III AUa 746/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pozwala odtworzyć przebieg podejmowanych przez sąd czynności procesowych.

Akta sprawy wraz z apelacją pozwanego – Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 12 maja 2021 r. (data prezentaty, k. 114).

13 maja 2021 r. narzędzie informatyczne SLPS przydzieliło sprawę sędziemu referentowi K.S. (k. 115).

Zarządzeniem z 17 maja 2021 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji wraz z odpisem pełnomocnictwa i pouczeniem o treści art. 373¹ zd. 2 k.p.c. w art. 374 k.p.c. M. L. (k. 116).

10 czerwca 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła odpowiedź na apelację odwołującego się (data prezentaty, k. 119).

Zarządzeniem z 14 czerwca 2021 r. przekazano akta na „kalendarz akt oczekujących na ustalenie terminu” (k. 126).

W ocenie Sądu Najwyższego czas procedowania w analizowanej sprawie był znacząco wydłużony. Ocena długości tego okresu, przy uwzględnieniu przesłanek wynikających z art. 2 ust. 2 u.s.p.p., prowadzi do wniosku, że w sprawie o sygn. III AUa 746/21 nastąpiła przewlekłość postępowania. Wprawdzie sprawa skarżącej nie miała statusu pilnej, to jednak biorąc pod uwagę jej charakter oraz okoliczność, że Sąd Apelacyjny w Krakowie dysponował stanowiskami stron postępowania, przyjąć należy, że powinna i mogła być ona rozpoznana wcześniej. Nie można pominąć, co wprost wynika z analizy akt postępowania, że w analizowanej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podejmował żadnych czynności, które zmierzałyby do rozpoznania wywiedzionej w sprawie apelacji. Sąd Apelacyjny w Krakowie w analizowanej sprawie poprzestał jedynie na wysłaniu odpisu apelacji i wydaniu zarządzenia o skierowaniu sprawy na oczekiwanie na wyznaczenie terminu. Takie działanie prowadzi do powstania stanu niepewności prawnej, a także narusza prawo strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Jest to także utrudnienie prawidłowej realizacji przez podmioty prawa przysługującego im konstytucyjnie prawa do sądu.

W realiach ocenianej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu

z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 746/21 nastąpiła przewlekłość postępowania (pkt 1).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 746/21 dotychczas nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy zalecił jej wyznaczenie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania (pkt 2)

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej (pkt 3).

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu

trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącego sumę pieniężną w wysokości 2000 zł wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, a także to, że skarżąca w uzasadnieniu wywiedzionej skargi w żaden sposób nie rozwinęła kwestii dotyczącej wysokości żądanej sumy pieniężnej, ograniczając się w tej materii wyłącznie do wskazania w treści zarzutu, że powinno to nastąpić zgodnie „zasadami przyjętymi przez Europejski Trybunał Praw Człowieka – sprawa Rutkowski i inni przeciwko Polsce, skargi nr 72287/10, 13927/11 i 46187/11 oraz 591 innych skarg”. Takie sformułowanie żądania jest niewystarczające. Sąd Najwyższy nie może bowiem domyślać się czego żąda strona. To jej obowiązkiem jest bowiem wyraźne i precyzyjne określenie swojego żądania.

Należy zaznaczyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że zasądzenie sumy pieniężnej jest swoistym wyrównaniem krzywdy związanej z długim oczekiwaniem na rozpoznanie sprawy, przekraczającym rozsądny termin rozstrzygnięcia sprawy danego rodzaju (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I NSP 18/23). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącej sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł.

W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącej zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie III AUa 746/21.

Na marginesie należy zaznaczyć jedynie, że uzasadnienie wywiedzionej w analizowanej sprawie skargi jest w zdecydowanej części w zasadzie

argumentacją i polemiką o charakterze merytorycznym wobec przedmiotu postępowania głównego i to w tym postępowaniu powinno zostać przez skarżącą zaprezentowane.

Mając jednak na uwadze powyżej wskazane okoliczności, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[ms]

[ał]